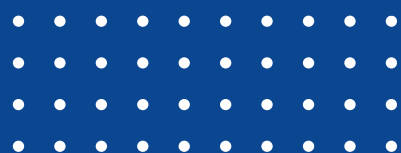

KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH

OCHRONA SYGNALISTÓW

PORADNIK DLA RADCÓW
PRAWNYCH I JEDNOSTEK
SAMORZĄDU RADCOWSKIEGO

STAN PRAWNY: SIERPIEŃ 2024 R.

Autor: dr hab. Mariusz Wieczorek,
prof. URad.

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

SPIS TREŚCI

- 03** Definicje
- 04** Radca prawny wykonujący zawód w stosunku pracy lub w stosunku służbowym
- 11** Radca prawny jako podmiot prawny w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie sygnalistów
- 16** Jednostki samorządu zawodowego radców prawnych

Ustawa o ochronie sygnalistów wchodzi w życie 25 września 2024 r. Skutki prawne tej ustawy odczują również radcowie prawni, bez względu na formę wykonywania przez nich zawodu.

Poradnik ma na celu przybliżyć radcom prawnym przepisy, które będą miały wpływ na ich sytuację zawodową w związku z wejściem w życie ustawy o ochronie sygnalistów.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, radca prawny wykonuje zawód w ramach stosunku pracy, na podstawie umowy cywilnoprawnej, w kancelarii radcy prawnego oraz w spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej i komandytowo-akcyjnej.

W poradniku przedstawione zostały praktyczne następstwa wejścia w życie ustawy z uwzględnieniem formy wykonywania przez radcę prawnego zawodu.

W poradniku zamieszczono również część adresowaną do jednostek organizacyjnych samorządu zawodowego radców prawnych.

DEFINICJE

Ilekoć w poradniku mowa jest o:

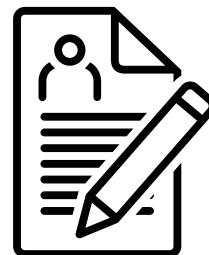
- ustawie o radcach prawnych (u.r.p.), należy przez to rozumieć ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 499),
- ustawie o ochronie sygnalistów (u.o.s.) należy przez to rozumieć ustawę z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz. 928),
- Kodeksie pracy (K.p.) należy przez to rozumieć ustawę z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1465 ze zm.),
- ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (u.p.p.p.f.t.), należy przez to rozumieć ustawę z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (ustawa AML), (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1124 ze zm.),
- dyrektywie w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa (dyrektywa), należy przez to rozumieć dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa (L 305/17),
- Kodeksie karnym (K.k.), należy przez to rozumieć ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17),
- Kodeksie Etyki Radcy Prawnego (KERP), należy przez to rozumieć załącznik do uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, uwzględniający zmiany wprowadzone uchwałą Nr 1/2022 Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 8 lipca 2022 r. w sprawie zmiany Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, <https://kirp.pl/wp-content/uploads/2023/02/kodeks-etyki-radczy-prawnego-i-regulamin-wykonywania-zawodu.pdf>
- jednostce samorządu zawodowego – należy przez to rozumieć Krajową Izbę Radców Prawnych oraz Okręgowe Izby Radców Prawnych.

RADCA PRAWNY WYKONUJĄCY ZAWÓD W STOSUNKU PRACY LUB W STOSUNKU SŁUŻBOWYM

CZY RADCA PRAWNY MOŻE ZGŁOSIĆ INFORMACJĘ O NARUSZENIU PRAWA W ROZUMIENIU USTAWY O OCHRONIE SYGNALISTÓW?

Podstawa prawna: art. 2 pkt 3, art. 5 ust. 1 pkt 2 u.o.s., art. 3 ust. 3 u.r.p., motyw 26 dyrektywy

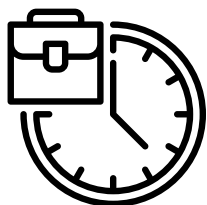
- Ustawy o ochronie sygnalistów **nie stosuje się do informacji objętych tajemnicą zawodową zawodów prawniczych**. W przypadku radców prawnych zakres przedmiotowy obowiązującej ich tajemnicy zawodowej określa ustawa o radcach prawnych.
- Zgodnie z jednym z motywów dyrektywy, krajowe prawodawstwo w zakresie ochrony sygnalistów nie powinno wpływać na ochronę informacji między prawnikami a ich klientami. **Oznacza to, że radca prawny nie może zgłosić informacji o naruszeniu prawa, jeśli informacja wchodzi w zakres prawnie chronionej tajemnicy radcowskiej.**
- Jakkolwiek apriorycznie nie można odrzucić sytuacji, w której radca prawny mógłby uzyskać status sygnalisty, to z uwagi na aksjologiczny, przedmiotowy i temporalny wymiar tajemnicy zawodowej, a także względy deontologii zawodowej, radca prawny rozważający dokonanie zgłoszenia informacji o naruszeniu prawa powinien zachować szczególną ostrożność.
- Status sygnalisty może uzyskać radca prawny, który informację o naruszeniu prawa uzyskał ubiegając się o zatrudnienie, a zatem przed nawiązaniem stosunku zatrudnienia. Takie informacje nie są objęte tajemnicą zawodową radcy prawnego, a zatem radca prawny w takiej sytuacji może zgłosić informację o naruszeniu prawa z zastrzeżeniem art. 15 ust. 3 u.r.p.
- Zgłoszenie informacji o naruszeniu prawa przez radcę prawnego w zakresie objętym tajemnicą zawodową może być **deliktem dyscyplinarnym**. Takie działanie radcy prawnego narusza nie tylko przepisy ustawy o radcach prawnych, ale i postanowienia Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Radcowie prawni podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu, bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych.
- Niezależnie od grożącej radcy prawnemu odpowiedzialności dyscyplinarnej radca prawny, który wykonuje zawód w stosunku pracy lub w stosunku służbowym, zgłaszający informację o naruszeniu prawa objętą tajemnicą zawodową, nie uzyska statusu sygnalisty w rozumieniu u.o.s., a co za tym idzie nie będzie objęty środkami ochrony przewidzianymi w przepisach tej ustawy.

CZY RADCA PRAWNY MOŻE DOKONAĆ UJAWNIEŃIA PUBLICZNEGO?

Podstawa prawna: art. 51 - 53 u.o.s., art. 5 ust. 1 pkt 2 u.o.s., art. 3 ust. 3 u.r.p., motyw 26 dyrektywy

- Ujawnienie publiczne zostało wprowadzone jako środek służący osiągnięciu celów dyrektywy, jeśli zwykłe środki przewidziane przepisami u.o.s. nie okazały się skuteczne albo istnieją obiektywne okoliczności uzasadniające dokonanie ujawnienia publicznego. Za zwykłe środki przewidziane przepisami ustawy należy przy tym uznać zgłoszenia wewnętrzne i zewnętrzne.
- Radca prawny dokonujący ujawnienia publicznego informacji objętej obowiązującą go tajemnicą zawodową dopuszcza się deliktu dyscyplinarnego analogicznie jak radca prawny, który dokonał zgłoszenia wewnętrznego lub zewnętrznego. Nie uzyska statusu sygnalisty w znaczeniu przepisów ustawy o ochronie sygnalistów, a tym samym nie będzie ani nie będzie mógł skorzystać z przewidzianych w niej środków ochrony.
- Specyfika ewentualnego ujawnienia publicznego może prowadzić do przekonania, że dokonujący go radca prawny dopuszcza się szczególnie ciężkiego deliktu dyscyplinarnego.

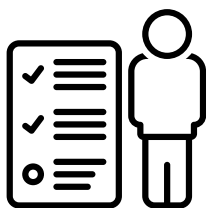

CZY RADCA PRAWNY WYKONUJĄCY RÓWNIŻ INNE ZAJĘCIA ZAROBKOWE, MOŻE DOKONAĆ INFORMACJI O NARUSZENIU PRAWA?

Podstawa prawna: art. 2 pkt. 3, art. 5 ust. 1 u.o.s., art. 3 ust. 3 u.r.p.

- Ustawa nie stosuje się do informacji objętych tajemnicą zawodową radcy prawnego. Obejmuje ona wiadomości o faktach, o których radca prawny dowiedział się udzielając pomocy prawnej lub prowadząc sprawę. A contrario, jeśli radca prawny wykonuje zatrudnienie w ramach stosunku pracy, np. jako nauczyciel akademicki i w tej sferze powziął informację o naruszeniu prawa w rozumieniu ustawy o ochronie sygnalistów, to może dokonać zgłoszenia i uzyskać status sygnalisty.

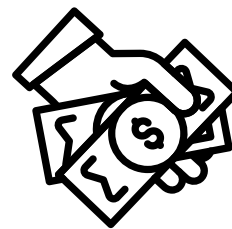

CZY SYGNALIZACJA JEST OBOWIĄZKIEM CZY TYLKO UPRAWNIENIEM RADCY PRAWEGO?

Podstawa prawna: art. 39 ust. 1 u.o.s., art. 2 u.r.p., art. 100 § 2 pkt. 4 K.p.

- W literaturze przedmiotu został przedstawiony zaprezentowany pogląd, zgodnie z którym sygnalizacja będzie nowym obowiązkiem pracowniczym. Źródłem tego obowiązku miałyby być wynikający z art. 100 § 2 pkt 4 K.p. obowiązek dbałości o dobro zakładu pracy. Kluczowym argumentem przemawiającym przeciwko uznaniu, iż sygnalizacja jest nowym obowiązkiem pracowniczym, jest fundamentalna zasada leżąca u podstaw ustawy o ochronie sygnalistów – obowiązek zapewnienia ochrony poufności sygnalisty. Łatwo można wyobrazić sobie sytuację, w której pracodawca stawiając pracownikowi zarzut niewywiązania się z obowiązku sygnalizacji, niejako zmusiłby go do ujawnienia faktu dokonania zgłoszenia, co bezpośrednio godziłoby w aksjologiczne podstawy u.o.s.
- Na przeszkodzie w uznaniu tego, że zgłoszenie informacji o naruszeniu prawa jest obowiązkiem pracownika stoją również wnioski wynikające z zastosowania dyrektyw, wykładni językowo-logicznej do przepisów ustawy o ochronie sygnalistów. Nie pozwalają one na stwierdzenie, że wolą ustawodawcy byłoby ustanowienie obowiązku sygnalizacji. Jest wręcz przeciwnie. Art. 30 ust. 1 u.o.s. stanowi, że sygnalista może dokonać zgłoszenia zewnętrznego bez uprzedniego dokonania zgłoszenia wewnętrznego. Bezpośrednio wynika z tego przepisu to, że ustawodawca pozostawił wolę wyboru kanału zgłoszenia potencjalnemu sygnaliście, a pośrednio to, że swoboda przysługuje mu co do samego faktu dokonania zgłoszenia. Dotyczy to odpowiednio ujawnienia publicznego.
- Należy jednak stwierdzić, że sytuacja radców prawnych, w kontekście ich statusu prawnego i zasad deontologii zawodowej jest, w kontekście przepisów ustawy o ochronie sygnalistów, nieco odmienna od sytuacji pracowników niewykonujących tego zawodu. Pomoc prawna świadczona przez radcę prawnego ma na celu ochronę prawną interesów podmiotu, na rzecz którego jest ona świadczona. Trafnie uznaje się, że „interes prawnie chroniony wynika z norm tego porządku, a nie z dyspozycji podmiotów dążących do zaspokojenia tego interesu z jego naruszeniem” (B. Sołtys, Komentarz do art. 2 w: Ustawa o radcach prawnych. Komentarz, pod. red. r. pr. dr. Tomasza Schefflera. Warszawa 2018, s. 61). A zatem radca prawny, który w trakcie zatrudnienia i świadczenia pomocy prawnej powziął uzasadnione podejrzenie o potencjalnym bądź faktycznym naruszeniu prawa powinien zgłosić taką informację osobie (organowi) kierującej zakładem pracy. W takiej sytuacji powinien wskazać najkorzystniejszą dla pracodawcy ścieżkę, prowadzącą do optymalnej ochrony postępowania.

**CZY RADCA PRAWNY MOŻE ZGŁOSIĆ INFORMACJĘ
O NARUSZENIU PRAWA LUB DOKONAĆ UJAWNIENIA
PUBLICZNEGO INFORMACJI O NARUSZANIU PRAWA,
CO DO KTÓRYCH ISTNIEJE OBOWIĄZEK UDOSTĘPNIENIA
NA PODSTAWIE PRZEPISÓW USTAWY AML?**

Podstawa prawa: art. 10 u.o.s., art. 2 ust. 1 pkt 14 ustawy AML,
art. 3 ust. 6 u.r.p., art. 8 ust. 1 u.r.p.

- Ustawę o ochronie sygnalistów stosuje się w zakresie nieuregulowanym w przepisach aktów normatywnych ustanowionych przez Unię Europejską, wymienionych w części II załącznika do dyrektywy. Jednym z tych aktów normatywnych jest ustawa AML.
- W świetle ustawy AML radcowie prawni wykonujący zawód w ramach stosunku pracy lub służby w urzędach obsługujących organy administracji publicznej, innych państwowych lub samorządowych jednostkach organizacyjnych oraz w podmiotach innych niż spółki, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych nie są instytucją obowiązaną w rozumieniu przepisów ustawy AML.
- Status podmiotu obowiązanego w ujęciu ustawy AML mają zatem radcowie prawni wykonujący zawód w stosunku pracy na rzecz pracodawców będących spółką, w której radca prawny zgodnie z przepisami u.r.p. może wykonywać zawód.
- Radca prawny zatrudniony na podstawie stosunku pracy w podmiocie innym określonym w art. 8 ust. 1 u.r.p. będzie mógł zgłosić informację o naruszeniu przepisów, co do których istnieje obowiązek udostępnienia na podstawie przepisów ustawy AML tylko w takim zakresie, w jakim nie naruszy obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej.

CZY RADCA PRAWNY MOŻE SKORZYSTAĆ ZE ŚRODKÓW OCHRONY PRZEWIDZIANYCH W USTAWIE O OCHRONIE SYGNALISTÓW?

Podstawa prawna: art. 4 ust. 4 lit a, motyw 41 dyrektywy, art. 2 pkt. 8-9, art. 21 ust. 1 u.o.s., art. 115 § 11 K.k.

- Tak. Radca prawny będzie mógł skorzystać ze środków ochrony przewidzianych przepisami u.o.s. jako:
  - a) osoba pomagająca w dokonaniu zgłoszenia informacji,**
  - b) jako osoba powiązana z sygnalistą.**
- Jak wynika z dyrektywy jej celem jest zapewnienie ochrony przed działaniami odwetowymi podejmowanymi nie tylko bezpośrednio wobec osób dokonujących zgłoszenia, ale także przed działaniami odwetowymi, które mogą być podejmowane pośrednio wobec osób pomagających w dokonaniu zgłoszenia. Osobami takimi mogą być w szczególności inni pracownicy oraz funkcjonariusze lub osoby zatrudnione na podstawie cywilnoprawnej przez podmiot, którego dotyczy zgłoszenie. Osobą pomagającą w dokonaniu zgłoszenia może być zatem radca prawny.
- Wobec osoby pomagającej w dokonywaniu zgłoszenia istnieje **zakaz podejmowania działań odwetowych** określonych przepisami rozdziału drugiego u.o.s. Tym samym radca prawny pomagający sygnaliście, w razie zastosowania wobec niego działań odwetowych, będzie mógł skorzystać ze środków ochrony określonych przepisami tego rozdziału.
- Za **pomoc w dokonaniu zgłoszenia** należy uznać wszelkie wsparcie, którego celem i skutkiem jest ułatwienie zgłoszenia przez sygnalistę informacji o naruszeniu prawa. W szczególności taki charakter będą miały przekazywanie wiedzy na temat form i trybu dokonania zgłoszenia czy pomoc przy sporządzeniu informacji o naruszeniu prawa.
- Osoba pomagająca sygnaliście, w razie zastosowania wobec niej działań odwetowych, będzie mogła skorzystać ze środków ochrony określonych przepisami tego rozdziału u.o.s.
- Radca prawny może być również objęty ochroną jako **osoba powiązana z sygnalistą**. Osobą powiązaną z sygnalistą jest osoba fizyczna, która może doświadczyć działań odwetowych, w tym współpracownik lub osoba najbliższa sygnalisty w rozumieniu Kodeksu karnego.
- Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.
- Z definicji legalnej osoby powiązanej z sygnalistą wynika, że ustawodawca bardzo szeroko rozumie więź określonej osoby, która mogłaby doświadczyć działań odwetowych, z sygnalistą. Więzią tą może być pozostawanie w związku małżeńskim, określony rodzaj i stopień pokrewieństwa lub stopień powinowactwa oraz przysposobienie. Na zakwalifikowanie radcy prawnego do kategorii osób powiązanych z sygnalistą może wpływać również pozostawanie z nim we wspólnym pożyciu lub w relacjach wyznaczonych współpracą w sferze szeroko rozumianego zatrudnienia. Należy przyjąć, że współpracownik w ujęciu art. 2 pkt 9 u.o.s. tylko wtedy może być uznany za osobę powiązaną z sygnalistą, gdy pomiędzy tymi osobami istnieje relacja sprawiająca, że działania odwetowe wobec współpracownika pośrednio wpłynęłyby negatywnie na sygnalistę. Za taką relację, w pewnych okolicznościach, należałoby uznać w szczególności silną przyjaźń między sygnalistą a współpracownikiem.

CZY RADCA PRAWNY MOŻE BYĆ OSOBĄ WYZNACZONĄ DO PRZYJMOWANIA ZGŁOSZEŃ O NARUSZENIU PRAWA I UCZESTNICZYĆ W POWOŁANYM PRZEZ PRACODAWCĘ ZESPOLE DS. PRZYJMOWANIA ZGŁOSZEŃ OD SYGNALISTÓW ORAZ DOKONYWANIA DZIAŁAŃ NASTĘPCZYCH BEZ USZCZERBKU DLA OBOWIĄZKU ZACHOWANIA TAJEMNICY ZAWODOWEJ RADCY PRAWNEGO?

Podstawa prawna: motyw 65 dyrektywy, art. 25 ust. 3 u.o.s., art. 6. ust. 1, art. 9 ust. 4 u.r.p.

- W motywie 65 dyrektywy stwierdzono, że wybór najwłaściwszej osoby w ramach podmiotu prawnego, która ma zostać wyznaczona jako właściwa do przyjmowania zgłoszeń i podejmowania działań następczych w związku z nimi, zależy od struktury danego podmiotu, ale w każdym przypadku ich funkcja powinna zapewniać **brak konfliktu interesów i niezależność**. W przypadku mniejszych podmiotów funkcja ta może być podwójną funkcją sprawowaną przez osobę odpowiedzialną za określone zadania w zakładzie pracy, której stanowisko umożliwia zgłaszanie naruszeń bezpośrednio osobie zarządzającej zakładem pracy. Taką osobą może być radca prawny.
- Przeszkodą w uznaniu, że radca prawny może zostać wskazany jako osoba właściwa do przyjmowania informacji o naruszeniu prawa nie jest norma wynikająca z przepisów u.r.p., zgodnie z którą radcy prawnemu nie można polecać wykonania czynności wykraczającej poza zakres pomocy prawnej. Czynności podejmowane przez podmiot prawny w razie dokonania zgłoszenia wewnętrznego mają na celu weryfikację prawdziwości informacji zawartych w zgłoszeniu oraz przeciwdziałanie naruszeniu prawa będącego przedmiotem zgłoszenia, w szczególności mogą one polegać na wdrożeniu postępowania wyjaśniającego, wszczęciu kontroli lub postępowania administracyjnego, wniesieniu oskarżenia, działaniach zmierzających do odzyskania środków. Ze względu na to, że określony w ustawie o radcach prawnych katalog czynności wchodzących w zakres pomocy prawnej ma charakter otwarty oraz z uwagi na istotę działań podejmowanych w przypadku zgłoszenia informacji o naruszeniu prawa należy stwierdzić, że czynności te są formą świadczenia pomocy prawnej.
- W uzasadnieniu projektu ustawy o ochronie sygnalistów (do art. 21 projektu) stwierdzono, że osoby rozpatrujące zgłoszenie będą traktowane jako osoby powiązane z sygnalistą. Zdaniem projektodawcy taka kwalifikacja znajduje uzasadnienie w tym, że rozpatrywanie zgłoszenia może być podstawą podjęcia wobec takiej osoby działań odwetowych w kontekście związanym z pracą. Przyznanie ochrony ma zaś na celu zagwarantowanie bezstronnego rozpatrzenia zgłoszenia.

Radca prawny, który został wyznaczony jako osoba właściwa do przyjmowania zgłoszeń o naruszeniu prawa nie będzie uprawniony do podejmowania działań następczych w przypadku, gdy jest osobą której dotyczy zgłoszenie. Zgodnie z art. 2 pkt 7 u.o.s. taki status będzie miał radca prawny, który:

- a) został wskazany w zgłoszeniu jako osoba, która dopuściła się naruszenia prawa,**
- b) jest osobą powiązaną z osobą, która dopuściła się naruszenia prawa.**

Wskazówka 1

Pomimo braku prawnych przeciwwskazań do tego, by radca prawny był osobą wyznaczoną do przyjmowania zgłoszeń, to powinien on zalecić by nie był powoływany do wykonywania tej funkcji. Specyfika zawodu wykonywanego przez radcę prawnego może zniechęcać sygnalistę do korzystania z wewnętrznego kanału zgłaszania informacji o naruszeniu prawa i skłaniać go do dokonywania zgłoszenia zewnętrznego, nie pozwalając zatem na podejmowanie działań następczych na poziomie zakładu pracy.

Wskazówka 2

Radca prawny uczestniczący w przygotowywaniu procedury zgłoszeń wewnętrznych w podmiocie prawnym powinien dążyć do tego, by przewidywała ona sytuację, w której osoba wyznaczona do przyjmowania informacji o naruszeniu prawa w zgłoszeniu zostanie wskazana jako osoba, która dopuściła się naruszenia. Procedura powinna zatem określać alternatywną ścieżkę postępowania w takiej sytuacji. Radca prawny, wskazany jako osoba, która dopuściła się naruszenia prawa, powinien zostać wyłączony od jakichkolwiek czynności podejmowanych w toku działań następczych.

RADCA PRAWNY JAKO PODMIOT PRAWNY W ROZUMIENIU PRZEPISÓW USTAWY O OCHRONIE SYGNALISTÓW

CZY KANCELARIA RADCY PRAWNEGO ORAZ SPÓŁKI, O KTÓRYCH MOWA w art. 8 ust. 1 u.r.p. ma obowiązek ustalenia procedury wewnętrznej?

Podstawa prawna: art. 2 pkt 11 u.o.s., art. 23 ust. 1, art. 23 ust. 3, art. 8 ust. 1 u.r.p.

- Kancelaria radcy prawnego oraz spółki, w których radca prawny może wykonywać zawód są podmiotami prywatnymi w rozumieniu ustawy o ochronie sygnalistów. Oznacza to, że **co do zasady** obowiązek ustanowienia wewnętrznej procedury dokonywania zgłoszeń naruszeń prawa powstaje w przypadku osiągnięcia progu zatrudniania wynoszącego co najmniej 50 osób wykonujących pracę zarobkową – według stanu na dzień 1 stycznia lub 1 lipca danego roku kalendarzowego.
- Obowiązek ustanowienia wewnętrznej procedury dokonywania zgłoszeń, w razie osiągnięcia progu 50 zatrudnionych, istnieje bez względu na zakres świadczonej pomocy prawnej.

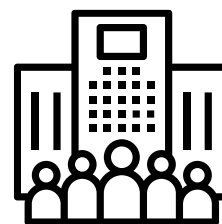

JAK USTALIĆ POZIOM ZATRUDNIENIA NA POTRZEBY USTALENIA PROCEDURY WEWNĘTRZNEJ?

Podstawa prawna: art. 23 ust. 2 u.o.s.

- Do liczby 50 osób wykonujących pracę zarobkową na rzecz podmiotu prawnego wlicza się pracowników w przeliczeniu na pełne etaty lub osoby świadczące pracę za wynagrodzeniem na innej podstawie niż stosunek pracy, niezależnie od podstawy zatrudnienia. W liczbie osób zatrudnionych w podmiocie prawnym uwzględnia się pracowników bez względu na podstawę stosunku pracy (powołanie, wybór, mianowanie, spółdzielcza umowa o pracę) i rodzaj umowy o pracę (umowa na czas nieokreślony, na czas określony i na okres próbny). W liczbie pracowników należy uwzględnić również pracowników tymczasowych. Za pracownika zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy należy również uznać pracowników, których dobowa i tygodniowa norma czasu pracy została obniżona ze względu na niepełnosprawność.
- Do osób wykonujących pracę zarobkową, od której zależy obowiązek wprowadzenia procedury wewnętrznej zalicza się również osoby świadczące pracę za wynagrodzeniem na innej podstawie niż stosunek pracy. Taki status mają w szczególności osoby zatrudnione na podstawie nazwanych i nienazwanych umów prawa cywilnego. Zatrudnieni na tej podstawie nie są uwzględniani w liczbie osób, implikującej obowiązek ustalenia procedury wewnętrznej, jeśli sami mają status podmiotu zatrudniającego.

CZY KANCELARIA RADCY PRAWNEGO (W TYM „JEDNOOSOBOWA”) ORAZ SPÓŁKI, O KTÓRYCH MOWA W ART. 8 UST. 1 U.R.P., JAKO INSTYTUCJE OBOWIĄZANE W MYŚL ART. 2 UST. 1 PKT 14 USTAWY AML MAJĄ OBOWIĄZEK WDROŻENIA WEWNĘTRZNEJ PROCEDURY ZGŁOSZEŃ INFORMACJI O NARUSZENIU PRAWA, JEŚLI ZATRUDNIAJĄ MNIEJ NIŻ 50 OSÓB?

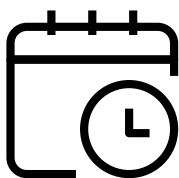
Podstawa prawna: art. 23 ust. 3 u.o.s.

- Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwa Finansów podmioty prawne o jakich mowa wyżej, mają obowiązek utworzenia kanału zgłoszeń wewnętrznych niezależnie od liczby pracowników.
- Zważywszy na ratio legis ustawy o ochronie sygnalistów i dyrektywę argumentum ad absurdum nie sposób uznać, że radca prawny prowadzący jednoosobową kancelarię i niezatrudniający pracowników będzie obowiązany do ustanowienia wewnętrznego kanału dokonywania zgłoszeń o naruszeniu prawa. Względy logiki implikują wiosek, że warunkiem ustanowienia wewnętrznego kanału dokonywania zgłoszeń o naruszeniu prawa jest zatrudnienie co najmniej dwóch osób^[1].

[1] Ubocznie należy stwierdzić, że w omawianym zakresie należałoby wprowadzić próg zatrudnienia, poniżej którego podmiot prywatny byłby zobowiązany do wskazania podmiotu wewnętrznego, upoważnionego do przyjmowania zgłoszenia wewnętrznego. Przy kilku zatrudnionych osobach w praktyce nieosiągalne jest osiągnięcie jednego z celów ustawy o ochronie sygnalistów, jakim jest zapewnienie zachowanie tożsamości sygnalisty w tajemnicy.

**W JAKIM TERMINIE NALEŻY PODJĄĆ
DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU
USTANOWIENIE WEWNĘTRZNEGO
KANALU DOKONYWANIA ZGŁOSZEŃ?**

Podstawa prawna: art. 24 ust. 3-4 u.o.s., art. 23
ust. 1 i ust. 3 u.o.s.

- Z komunikatu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wynika, że system zgłoszeń wewnętrznych dla sygnalistów trzeba wdrożyć do 1 stycznia 2025 r. Należy jednak zauważyć, że: 1) interpretacja ta nie ma charakteru wykładni legalnej, 2) ustawa o ochronie sygnalistów nie zawiera przepisów przejściowych, obowiązujących od jej wejścia w życie, to jest 25 września do 31 grudnia 2024 r. Oznacza to, że obowiązki podmiotów prywatnych powstają w dniu 25 września 2024 r. Uznanie, że interpretacja u.o.s. wynikająca z komunikatu Ministerstwa jest prawidłowa, prowadziłoby do tego, że podmioty prywatne, o których mowa w art. 23 ust.1 i art. 23 ust. 3 ustawy o ochronie sygnalistów byłyby zobowiązane do wdrożenia jej przepisów w dwóch różnych terminach – odpowiednio 1 stycznia 2025 r. i 25 września 2024 r.
- Ustalenie procedury zgłoszeń wewnętrznych wymaga konsultacji z reprezentacją zatrudnionych, to jest związkami zawodowymi, a jeśli podmiot prawny nie jest objęty działaniem zakładowej organizacji związkowej z przedstawicielstwem wyłonionym ad hoc.
- Konsultacje trwają najkrócej 5 dni a najdłużej 10 dni, natomiast procedura zgłoszeń wewnętrznych wchodzi w życie po upływie 7 dni od podania jej do wiadomości zatrudnionych. Oznacza to, że procedura może zostać ogłoszona najpóźniej 17 września 2024 r.

CZY KANCELARIA RADCY PRAWNEGO, Z PUNKTU WIDZENIA ZASAD ETYKI ZAWODOWEJ RADCY PRAWNEGO, MOŻE PRZYJMOWAĆ ZGŁOSZENIA WEWNĘTRZNE WOBEC PODMIOTU PRAWNEGO NA RZECZ KTÓREGO ŚWIADCZY STAŁĄ POMOC PRAWNĄ JAKO ZEWNĘTRZNA KANCELARIA?

Podstawa prawna: art. 2, art. 15 u.r.p, art. 10 ust. 1, 25, 26-30 KERP, art. 25 ust. 1 u.o.s.

- Zgodnie z KERP obowiązek unikania przez radcę prawnego konfliktu interesów służy zapewnieniu niezależności, a także dochowaniu tajemnicy zawodowej oraz lojalności wobec klienta. Praktyka wskazuje przypadki występowania konfliktu interesów.
- Radca prawny prowadzący kancelarię lub spółki, w których radca prawny wykonuje zawód, mogą być podmiotem właściwym do przyjmowania zgłoszeń wewnętrznych.
- Pomoc prawna świadczona jest w interesie klienta, którym jest podmiot obsługiwany przez kancelarię radcy prawnego, a nie osoba dokonująca zgłoszenia. Zasada działania w interesie klienta jest jedną z naczelnych zasad wykonywania zawodu radcy prawnego bez względu na formę świadczenia pomocy prawnej.
- Co do zasady nie można odrzucić dopuszczalności działania jednoosobowej kancelarii radcy prawnego oraz spółek, o których mowa w ustawie o radcach prawnych w zakresie przyjmowania zgłoszeń wewnętrznych w roli wynikającej z art. 25 ust. 1 ustawy o ochronie sygnalistów. Klientem radcy prawnego jest bowiem podmiot prawny a nie osoba dokonująca zgłoszenia. Tezie, że kancelaria radcy prawnego może przyjmować zgłoszenia wewnętrzne wobec podmiotu prawnego, na rzecz którego świadczy stałą pomoc prawną jako zewnętrzna kancelaria, nie stoi na przeszkodzie stwierdzenie, że ustawa o ochronie sygnalistów jest ukierunkowana na ochronę osób dokonujących zgłoszenia.
- Jednakże konflikt interesów może powstać, jeśli w zgłoszeniu jako osoba, która dopuściła się naruszenia prawa, zostałby wskazany prowadzący kancelarię radca prawny lub radca wykonujący zawód w spółce, o której mowa w ustawie o radcach prawnych. W takiej sytuacji procedura wewnętrzna powinna przewidywać alternatywny, wewnętrzny kanał informacji, a kancelaria (spółka) nie będzie mogła prowadzić działań następczych.

Wskazówka 1

W przypadku zlecenia kancelarii (spółce) przyjmowania zgłoszeń wewnętrznych, potencjalny sygnalista powinien zostać poinformowany o tym, że jest ona związana umową o stałej obsłudze prawej z podmiotem prawnym, w którym pracuje (pracował lub miał pracować) sygnalista.

CZY KANCELARIA RADCY PRAWNEGO, Z PUNKTU WIDZENIA ZASAD ETYKI ZAWODOWEJ RADCY PRAWNEGO, MOŻE ŚWIADCZYĆ USŁUGI NA RZECZ SYGNALISTÓW, BĘDĄCYCH PRACOWNIKAMI PODMIOTU PRAWNEGO, NA RZECZ KTÓREGO KANCELARIA TA ŚWIADCZY STAŁĄ POMOC PRAWNĄ?

Podstawa prawna: art. 25, 26-30 KERP

- Nie. W takiej sytuacji doszłoby do oczywistego konfliktu interesów ze względu na to, że podmiot prawny, na rzecz którego świadczona jest pomoc prawna oraz sygnalista, mieliby status klienta radcy prawnego.

CZY KANCELARIA RADCY PRAWNEGO, Z PUNKTU WIDZENIA ZASAD ETYKI ZAWODOWEJ RADCY PRAWNEGO, MOŻE WYKONYWAĆ DORADZTWO PRAWNE W ZAKRESIE PROWADZONYCH PRZEZ KLIENTÓW TZW. DZIAŁAŃ NASTĘPCZYCH W ZWIĄZKU Z WPŁYNIĘCIEM OD SYGNALISTY INFORMACJI O NARUSZENIU PRAWA, PRZY ZAŁOŻENIU, ŻE KLIENTEM TYM JEST PODMIOT, NA RZECZ KTÓREGO KANCELARIA ŚWIADCZY STAŁĄ POMOC PRAWNĄ JAKO ZEWNĘTRZNA KANCELARIA?

Podstawa prawna: art. 25, 26-30 KERP

- Co do zasady tak. Czynności wyjaśniające to działania podejmowane w celu oceny prawdziwości informacji zawartych w zgłoszeniu. Kancelaria nie będzie mogła świadczyć usług działaniami następczymi, jeśli radca prawny, który ją prowadzi został wskazany, jako osoba, która dopuściła się naruszenia. Dotyczy to odpowiednio spółki, w której radca prawny wykonuje zawód.

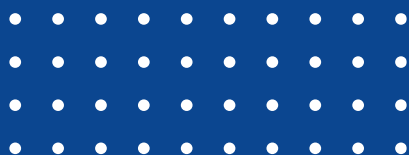
JEDNOSTKI SAMORZĄDU ZAWODOWEGO RADCÓW PRAWNYCH JAKO PODMIOT PRAWNY W ROZUMIENIU PRZEPISÓW USTAWY O OCHRONIE SYGNALISTÓW

CZY JEDNOSTKI SAMORZĄDU ZAWODOWEGO RADCÓW PRAWNYCH SĄ OBOWIĄZANE DO USTANOWIENIA WEWNĘTRZNEJ PROCEDURY DOKONYWANIA ZGŁOSZEŃ?

Podstawa prawa: art. 23 ust. 1 u.o.s.

- Krajowa Izba Radców Prawnych oraz Okręgowe Izby Radców Prawnych są podmiotami prawnymi (podmiotami prywatnymi) w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie sygnalistów. Konsekwencją tego jest powinność podjęcia czynności zmierzających do wykonania obowiązków wynikających z tej ustawy.
- KIRP oraz OIRP będą miały obowiązek wdrożenia w terminach i na zasadach określonych ustawą o ochronie sygnalistów, wewnętrznej procedury dokonywania zgłoszeń w razie osiągnięcia określonych ustawą progów zatrudnienia.
- W liczbie osób, z którą wiąże się obowiązek wdrożenia wewnętrznej procedury dokonywania zgłoszeń, należy uwzględnić wszystkich pracowników KIRP oraz OIRP (oddzielnie dla każdego z tych podmiotów), a także osoby zatrudnione na innej podstawie na dzień 1 lipca lub 1 stycznia roku kalendarzowego. W szczególności w tej liczbie należy uwzględnić osoby wykonujące pracę na rzecz KIRP lub OIRP na podstawie umów zlecenia, umów o dzieło, a także kontraktów zawieranych w ramach swobody umów.

KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH

